19.3.2025

Puolustusvaliokunta
Asia: VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko
Kirjallinen lausunto: Katri Pynnöniemi, apulaisprofessori, Helsingin yliopisto &
Maanpuolustuskorkeakoulu

Euroopan turvallisuuden *tempo accelerando*: kilpajuoksu aikaa vastaan

Trumpin hallinnon irtaantuminen yhteisestä eurooppalaisesta linjasta koskien Venäjän hyökkäyssodan ratkaisua Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta kunnioittavalla tavalla, heikentäisi toteutuessaan koko Euroopan turvallisuutta. Mikäli tämä kehityskulku toteutuu, on syytä arvioida uudelleen puolustusselontekoon sisäänrakennettuja oletuksia Yhdysvaltojen roolista osana Euroopan yhteistä puolustusta ja Yhdysvaltojen tukea yksittäisille Euroopan (NATO)-maille kriisitilanteessa. Venäjän muodostama uhka Euroopan turvallisuudelle ei poistu, vaan päinvastoin kasvaa, mikäli Trumpin hallinto 'normalisoi' suhteet Venäjän kanssa.

Tässä tilanteessa on Suomen kansallisen turvallisuuden kannalta välttämätöntä pyrkiä estämään Euroopan turvallisuusjärjestelmän peruuttamaton muutos, eli sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän keskeisten periaatteiden (suvereniteetti, alueellinen koskemattomuus, oikeudenmukaisuus, ihmisoikeudet) korvaaminen anarkialla tai suurvaltojen etupiireihin nojaavalla järjestelmällä. Puolustusselontekoon kirjattu ajatus Ukrainalle annetuista "turvallisuussitoumuksista" siltana EU- ja NATO-jäsenyyksiin, ei välttämättä riitä nykyisessä tilanteessa. On myös varauduttava tilanteeseen, jossa Euroopan turvallisuuden (ml. Ukrainalle annettava tuki aseistariisunnan estämiseksi) takaaminen edellyttää toimia, jotka eivät ole Venäjän ja/tai Yhdysvaltojen hallintojen intressien mukaisia.

Selonteon Venäjää koskevat osuudet ovat edelleen relevantteja

Selonteossa todetaan, että "Suomen puolustuksen toimintaympäristö on epävakaa ja vaikeasti ennakoitavissa, ja turvallisuustilanne voi heikentyä nopeastikin". Selonteossa viitataan myös käynnissä olevaan sotaan, joka on "osoittanut, että Venäjällä on valmius merkittävään riskinottoon tappioista välittämättä, mikä luo epävakautta Suomen lähialueille". Myös Venäjän pitkänaikavälin tavoitteita kuvataan realistisesti. Selonteossa todetaan, että:

> "Venäjän turvallisuusajattelussa näkyy strategisen syvyyden tavoittelu ja pyrkimys yhtenäisen puskurivyöhykkeen luomiseen Euroopassa, aina arktiselta alueelta Itämeren ja Mustanmeren kautta Välimerelle. Kansainvälisten jännitteiden kiristyminen yhdellä alueella voi heijastua nopeasti myös muille alueille sotilaallisen toiminnan lisääntymisenä."

Huomioiden edellä kuvatun yleisen tilanteen, Suomen on hyvä varautua Venäjän informaatiovaikuttamisen merkittävään kasvuun, jonka tavoitteena on häiritä Euroopan maiden tukea Ukrainalle ja edesauttaa Yhdysvaltojen ja Euroopan maiden suhteiden kriisiytymistä. Venäjän informaatiovaikuttamisen torjuminen edellyttää kokonaisvaltaista seurantaa ja Euroopan laajuista yhteistyötä.